RUSTIG EN NATUURLIJK GEDENKPARK ROSENBURGH

Ontwikkelplan voor een toekomstbestendig, duurzaam en biodivers gedenkpark

Project	Ontwikkelplan gedenkpark Rosenburgh
Locatie	Voorschoten
Opdrachtgever	Gemeente Voorschoten
Opgesteld door	Interpro BV
	Olaf Stillebroer Corstiaan Knape Cor Vink Stacey Dutry van Haeften
Datum	7 oktober 2025
Versie	2 (wijziging na raadsvergadering 1 oktober 2025)

interpro PROJECTEN & ADVIES

Gemeente Voorschoten

RUSTIG EN NATUURLIJK GEDENKPARK ROSENBURGH

Ontwikkelplan voor een toekomstbestendig, duurzaam en biodivers gedenkpark

SAMENVATTING

Gedenkpark Rosenburgh transformeert van een traditionele begraafplaats naar een levend, duurzaam en betekenisvol landschap. In dit ontwikkelplan wordt richting gegeven aan deze transformatie, waarin natuur, herinnering en verbondenheid centraal staan. Met respect voor het verleden en oog voor de toekomst ontstaat een park waar afscheid en leven elkaar versterken.

De aanleiding voor dit plan ligt in de veranderende maatschappelijke context. Door vergrijzing stijgt het aantal overlijdens, terwijl tegelijkertijd de wensen rondom afscheid nemen evolueren. De behoefte aan persoonlijke, ecologische en rituele vormen van herdenken neemt toe. Rosenburgh beantwoordt deze behoefte met een park dat ruimte biedt aan uiteenlopende levensbeschouwingen, natuurlijke begraafvormen en collectieve herdenkingsmomenten.

De visie voor Rosenburgh is die van een Levend Landschap, gebaseerd op de ‘Circle of Life’. Herdenken krijgt vorm in harmonie met de seizoenen, met ruimte voor stilte én viering. De natuur speelt hierin een hoofdrol: niet als achtergrond, maar als drager van betekenis. Elk element in het park – van bloemenweides tot waterpartijen – ondersteunt het ritme van leven en herinnering.

De buitenruimte wordt opnieuw ingericht met een combinatie van formele structuren (gebaseerd op de barokke stijl van Daniël Marot) en natuurlijke elementen. De aula – essentieel binnen het uitvaartproces – wordt herontwikkeld zodat deze aansluit bij hedendaagse behoeften en het open karakter van het park versterkt.

De herinrichting wordt in vier fasen uitgevoerd, over een periode van circa twintig jaar met zorgvuldige communicatie naar nabestaanden en betrokkenen. Een gedetailleerd plan van aanpak – inclusief juridische borging, grafrechten en participatie – dat volgend op dit ontwikkelplan verder uitgewerkt dient te worden waarborgt een respectvolle uitvoering.

Het gedenkpark biedt daarnaast kansen voor maatschappelijke en economische meerwaarde. Door de introductie van nieuwe functies – zoals natuur- en dierbegraven, herdenkingsbomen, rustplekken en kleinschalige evenementen – ontstaat een plek die uitnodigt tot herdenken, verbinden en beleven. Hiermee wordt ook gewerkt aan een financieel duurzamere exploitatie.

Met deze transformatie groeit Rosenburgh uit tot een lokale en regionale unieke bestemming, waarin rust, natuur en herinnering samenvloeien. Een plek waar je mag rouwen, gedenken, vieren en verstillen. Niet alleen voor vandaag, maar ook voor toekomstige generaties.

INHOUD

Samenvatting 6

Voorwoord 9

1. Aanleiding 12

1.1 Introductie 12

1.2 Doelstelling 12

2. Van begraafplaats naar gedenkpark 14

2.1 Transformatie 15

3. Visie: Het Gedenkpark als Levend Landschap van de Circle of Life 18

3.1 De kern van het park: natuur en levenscycli 19

3.2 Principes van het Gedenkpark 19

3.3 Toekomstbeeld: Een levend ritueel landschap 19

4. Inrichting: Vernieuwde buitenruimte 22

4.2 Toegang 23

4.3 Buitenruimte 23

5. Aula: Rol en herontwikkeling 30

5.1 Beleidsmatige opgave 31

5.2 Relatie met kostendekkendheid 32

6. Plan van aanpak: Naar gedenkpark 36

6.1 Inventarisatie van grafrechten en 37

6.2 Fasering op basis van looptijden 37

6.3 Juridische en beleidsmatige borging 37

6.4 Zorgvuldige communicatie en participatie 38

7. Samen: naar een gedenkpark 40

7.2 Begin bij het verhaal: betekenis vóór functie 41

7.2 Faseer de invoering stap voor stap 41

7.3 Geef ruimte aan emoties en weerstand 41

7.5 Gebruik symboliek en rituelen 41

7.6 Werk met duidelijke communicatie & beeldvorming 41

7.4 Betrek inwoners en nabestaanden actief 42

7.7 Conclusie 42

8. Prognose 44

8.1 Verwachte sterfteontwikkeling 45

8.2 Ontwikkelingen rond cremeren 45

8.3 Toenemende vraag naar natuurbegraven naast traditioneel begraven 45

8.4 Dierbegraven 45

8.5 Regionale Positionering en Belevingswaarde 45

8.6 Uitvaartinfrastructuur en Faciliteiten 46

8.7 Prognose uitbreiding gedenkpark met andere vormen 46

9. Investering 50

9.1 Benodigde kosten realisatie 51

Bijlagen 56

Bijlage 1 Schetsontwerp Park Rosenburgh 57

VOORWOORD

Tussen de bomen, in de luwte van de hectiek van de randstad, ligt een plek die fluistert van geschiedenis en leeft met de tijd: Gedenkpark Rosenburgh. Uniek in Nederland, als enige algemene begraafplaats binnen een landgoed, verenigt deze plek verleden, heden en toekomst in het hart van het Voorschotens landschaps-DNA.

Waar vroeger de tuinlanen uitnodigden tot bezinning, groeit nu een eigentijds gedenkpark dat verder reikt dan afscheid alleen. Hier ontmoeten verbinding, herinnering en leven elkaar – in elke stap voel je de Circle of Life.

Een oase voor de wijk, een schatkamer voor de regio

Rosenburgh is méér dan een begraafplaats. Het is een park waar bewoners wandelen, mediteren of gewoon tot rust komen tussen het groen. Een plek waar het landschap verhalen vertelt, waar je kunt gedenken op jouw manier, ingetogen of expressief, individueel of gezamenlijk. Het is een groene long in Voorschoten, een toevluchtsoord voor wie wil vertragen in een wereld die steeds sneller draait.

Waar leven blijft groeien

Rosenburgh zet vol in op biodiversiteit. Bomen, bloemen en water vormen samen een levend decor waarin vlinders dansen, vogels nestelen en het ecosysteem bloeit. Natuurlijk begraven krijgt hier een diepere betekenis: een terugkeer naar de aarde in een omgeving die leven doorgeeft. Elke keuze in het park draagt bij aan een gezonder landschap – voor mens én natuur.

Tussen wortels van het verleden en vleugels van de toekomst

Gedenkpark Rosenburgh is een plek die je raakt. Of je nu komt om te herdenken, te wandelen of gewoon om even stil te zijn. Hier wandel je door lagen van de tijd. Door erfgoed dat wordt gekoesterd, natuur die wordt versterkt en betekenis die steeds opnieuw vorm krijgt.

Want in Rosenburgh draait het om meer dan afscheid. Hier vieren we het leven, eren we het verleden en bouwen we aan een toekomst waarin *de Circle of Life* voelbaar en zichtbaar is, elke dag opnieuw.

1281
Oudste bekende vermelding van kasteel ‘Rosenburch’ in bezit van geslacht Van Wassenaer

1351
Kasteel verwoest door Hoekse en Kabeljauw twisten (strijd tussen verschillende facties binnen de elite van het graafschap Holland)

1617
Kasteel wordt herbouwd als slothuis en hofstede Rosenburgh

1721-1723
Luitenant-admiraal Johan Gerrit baron van Wassenaer laat een nieuwe buitenplaats bouwen naar ontwerp van Daniel Marot. Na plotseling overlijden werd het geheel afgebroken. De twee hekpijlers kregen een nieuwe bestemming op de oprijlaan van Duivenvoorde

1963
Aanleg gemeentelijk begraafplaats Rosenburgh

2008
Er vindt een herindeling op de begraafplaats plaats.

Kinderboerderij wordt geopend

2024
Dienstverlening wordt verder uitgebreid met dierbegraven en natuurlijk begraven.

1. AANLEIDING

1.1 INTRODUCTIE

Door de vergrijzing neemt het aantal overlijdens landelijk sterk toe, naar verwachting met 80% tussen 2015 en 2040. Ook in Voorschoten is deze trend zichtbaar: het aantal sterfgevallen steeg van 214 in 2014 naar 269 in 2023. Dit leidt tot een toenemende vraag naar passende voorzieningen voor begraven, cremeren en herdenken.

Tegelijkertijd verandert de manier waarop mensen afscheid willen nemen. De voorkeur voor crematie neemt toe (verwachting: 70–75% in de komende jaren), maar er is ook groeiende belangstelling voor persoonlijk, betekenisvol en duurzaam afscheid. Ontkerkelijking, culturele diversiteit en aandacht voor natuur en zingeving brengen nieuwe wensen met zich mee, zoals themavelden, ruimte voor religieuze en levensbeschouwelijke rituelen, en natuurlijke begraafvormen.

Hoewel in Voorschoten het aantal begrafenissen stabiel is, stijgt het aantal overlijdens en daarmee de druk op bestaande voorzieningen. Tegelijk is er behoefte aan een eigentijdse invulling van de begraafplaats, die beter aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen en toekomstbestendige keuzes mogelijk maakt.

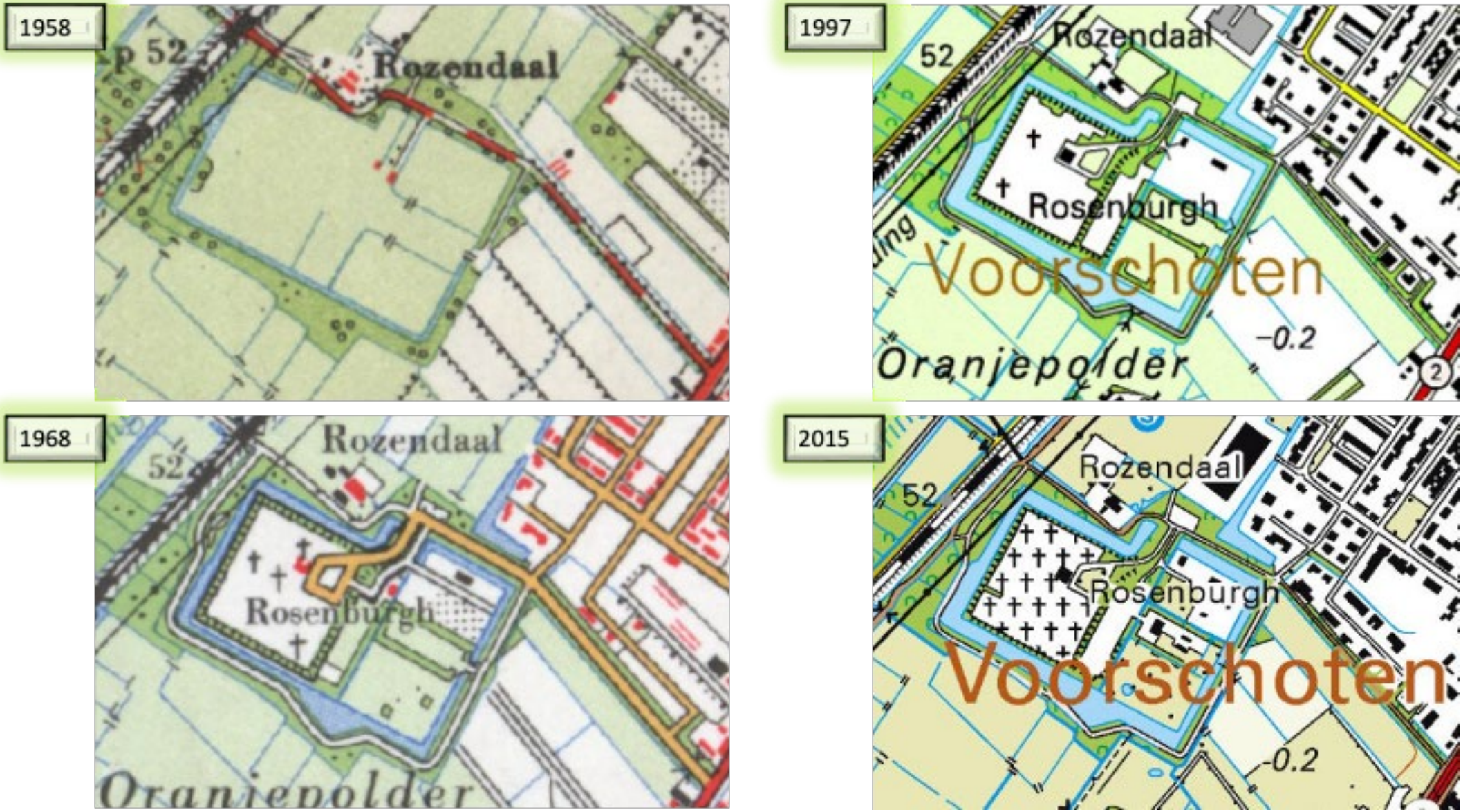
De gemeenteraad van Voorschoten heeft in 2024 besloten te investeren in de kwaliteit, uitstraling en functie van de begraafplaats Rosenburgh. Dit ontwikkelplan geeft richting aan de transformatie van begraafplaats naar gedenkpark: een plek van rust en herdenking, die ook een waardevolle functie vervult voor de buurt, de regio en het landschap.

1.2 DOELSTELLING

- Een toekomstbestendig en betekenisvol gedenkpark te realiseren, met respect voor de cultuurhistorische waarde van de voormalige buitenplaats Rosenburgh;
- De regionale functie van Gedenkpark Rosenburgh te versterken, onder andere als locatie voor natuurlijk begraven;
- De exploitatie duurzaam sluitend te maken;
- Grondmogelijkheden doelmatig en multifunctioneel in te zetten.

Daarnaast draagt de herinrichting bij aan bredere gemeentelijke ambities op het gebied van:

- Versterking van de biodiversiteit en ecologische verbindingen;
- Behoud en beleefbaar maken van cultuurhistorie;
- Verweving van het park met omliggende landschappen en landgoederen;
- Vergroting van de gezonde leefomgeving;
- Bevordering van sociale cohesie en buurtbetrokkenheid;
- Verbetering van de gemeentelijke dienstverlening en positionering in de regio.

Figuur 1 Locatie van gedenkpark Rosenburgh door de jaren heen

2. VAN BEGRAAFPLAATS NAAR GEDENKPARK

Door de veranderende samenleving is er steeds meer behoefte aan toegankelijke, persoonlijke en natuurrijke plekken waar herinneren, herdenken en beleven samenkomen. De traditionele rol van de begraafplaats als plek voor lijkbezorging staat onder druk. Zowel de maatschappelijke betekenis als de financiële houdbaarheid vragen om een fundamentele herziening.

2.1 TRANSFORMATIE

Een gedenkpark sluit aan bij deze behoefte en combineert de functie van begraafplaats met die van een rustgevend, publiek groen.

Het gedenkpark is een open, serene en natuurlijke herdenkingsplek die uitnodigt tot bezinning, wandelen, herdenken en samenzijn. Het park fungeert daarbij niet alleen als begraaflocatie, maar ook als openbare groene ruimte waar de grens tussen dood en leven verzacht wordt.

Verschil met een traditionele begraafplaats:

De transformatie van begraafplaats naar gedenkpark biedt een toekomstbestendig antwoord op de te bereiken doelen zoals afgesproken in het raadsvoorstel van 2024.

Traditionele begraafplaats	Gedenkpark
Gestructureerd vaak formeel	Losse, informele sfeer
Rijen graven en monumenten	Natuurlijke inrichting
Minder de nadruk op verblijfsfunctie	Veel groen en zitgelegenheid
Gericht op grafbezoek	Gericht op herinnering en beleving
Vaak confessioneel	Soms religie-neutraal

Tabel 1 Verschil traditionele begraafplaats en gedenkpark

VERANDERENDE WENSEN VAN INWONERS

Inwoners hechten steeds meer waarde aan een persoonlijke, betekenisvolle manier van afscheid nemen. Ontkerkelijking, culturele diversiteit en de behoefte aan zelfregie zorgen voor een verschuiving van standaarduitvaarten naar maatwerk. Een gedenkpark sluit beter aan bij deze ontwikkeling dan een traditioneel ingedeelde begraafplaats.

HERDENKEN IN BREDE ZIN

Er is een duidelijke trend zichtbaar van individueel herdenken naar openbare, collectieve rituelen, zoals lichtjesavonden, herdenkingswandelingen en gedenkmomenten na rampen of verlies. In een gedenkpark is ruimte voor deze vormen van herdenken, zowel georganiseerd als spontaan, en het vieren van het leven door ook geboorte en verbintenissen te gedenken.

DUURZAAM EN NATUURLIJK BEGRAVEN

De behoefte aan duurzaamheid vertaalt zich ook naar de uitvaart. Natuurbegraven, oplosbare urnen, waterurnen en graven met langdurige rust (110 jaar) rust passen beter in een parkachtige omgeving dan op een strak ingedeelde traditionele begraafplaats. Dit biedt ook kansen om onderbenutte delen van de huidige begraafplaats opnieuw in te richten met een duurzaam karakter.

KOSTENDEKKENDE EXPLOITATIE

De kostendekkendheid van begraafplaatsen komt met de veranderende behoefte onder druk te staan. Redenen hiervan zijn:

- Afname van het aantal begrafenissen;
- Toename van wens tot crematie;

- Gelijkblijvend of stijgend onderhoudsniveau;
- Prijsstijgingen en indexeringen die niet gelijk opgaan met stijging begraaftarieven.

Het is voor gemeenten steeds moeilijker om kostendekkend te opereren zonder sterke tariefverhogingen. Die stijgingen kunnen echter leiden tot een negatieve spiraal en daarmee een afnemende vraag naar de aanwezige dienstverlening en begraafopties.

De ontwikkeling naar een gedenkpark biedt nieuwe functies en inkomstenbronnen die bijdragen aan kostendekkendheid, zoals:

- Verhuur van (buiten)ruimtes voor afscheid en herdenkingen of andere (uitvaart gerelateerde) activiteiten;
- Faciliteiten voor natuurbegrafenissen, dierbegrafenissen of urn bestemmingen;
- Plekken voor asverstrooiing en gedenkbomen;
- Participatie van derden bij onderhoud of inrichting;
- Het aantrekken van meer bezoekers (bijv. door kunst, cultuur, gedenk- of rustplekken), wat draagvlak en maatschappelijke meerwaarde oplevert.
- Meer toepassingen van herdenken zoals herinneringsobjecten in het gedenkpark.

MAATSCHAPPELIJKE MEERWAARDE

Een gedenkpark heeft een bredere functie dan lijkbezorging alleen. Het is een plek waar inwoners – ook zonder direct verlies – terecht kunnen voor rust, reflectie en zingeving. Daarmee wordt het een betekenisvolle verblijfsruimte die bijdraagt aan het mentaal welzijn, de leefomgeving, de biodiversiteit en het sociale weefsel binnen de gemeenschap.

SLIM EN TOEKOMSTGERICHT RUIMTEGEBRUIK

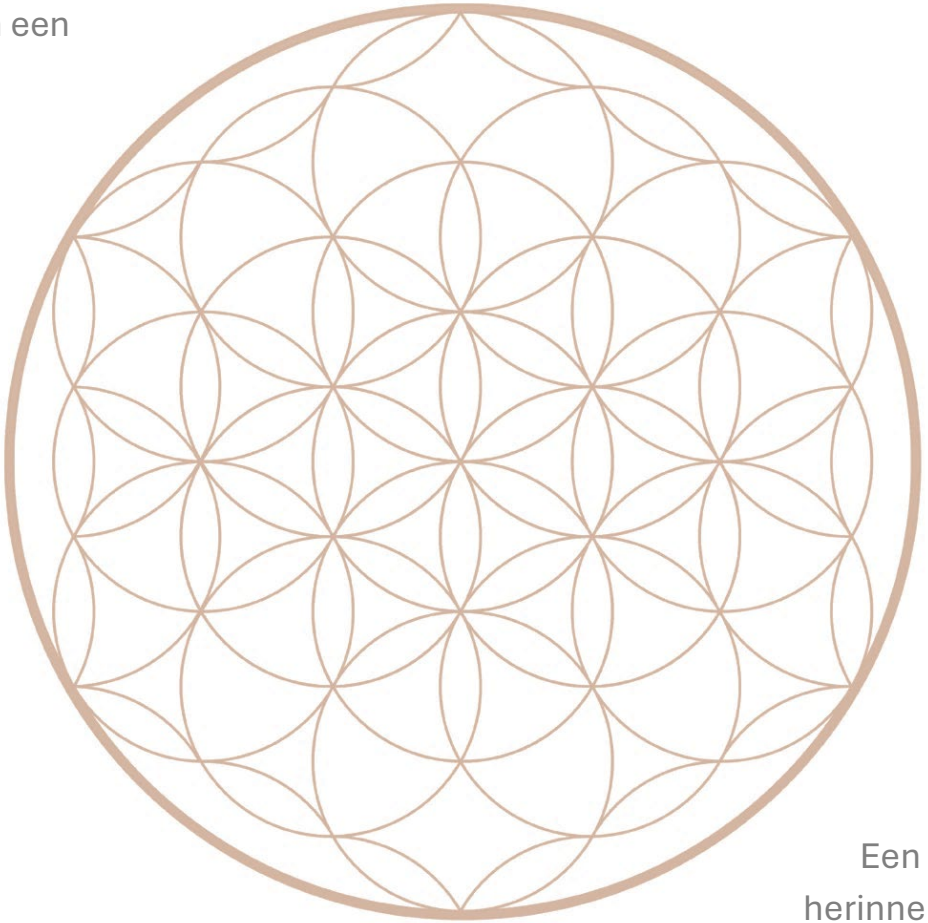
Een gedenkpark maakt het mogelijk om op een flexibele manier met de beschikbare ruimte om te gaan. Door delen te herbestemmen, slimmer in te richten en gefaseerd te ontwikkelen, ontstaat een dynamisch geheel dat past bij de veranderende vraag. Daarmee wordt niet alleen op emotionele en culturele behoeften ingespeeld, maar ook op economische en ruimtelijke efficiency.

CONCLUSIE

De beweging van begraafplaats naar gedenkpark is een antwoord op maatschappelijke veranderingen, emotionele behoeften en praktische uitdagingen. Deze beweging sluit aan bij hoe mensen vandaag én morgen betekenis geven aan verlies, rouw en herinnering. De transformatie van begraafplaats naar gedenkpark is niet alleen een antwoord op veranderende maatschappelijke wensen, maar ook een noodzakelijke strategische stap om de exploitatie toekomstbestendig en zoveel mogelijk kostendekkend te maken. Deze benadering vergroot het maatschappelijk draagvlak, voorkomt eenzijdige tariefdruk en geeft ruimte aan eigentijdse vormen van afscheid, herdenking en herinnering.

Voor de gemeente Voorschoten is dit een kans om vooruitstrevend beleid te voeren dat raakt aan welzijn, duurzaamheid, identiteit en ruimtegebruik.

Een plek waar leven en dood, herinnering en hoop, afscheid en nieuw begin samenkomen in een natuurlijk ritme

Een landschap waar wordt herinnerd, gevierd en dat verbindt met respect voor de aarde en alle levensfasen

3. VISIE: HET GEDENKPARK ALS LEVEND LANDSCHAP VAN DE CIRCLE OF LIFE

In een wereld die steeds bewuster leeft en rouwt, ontstaat een nieuwe behoefte: aan plekken die niet alleen de dood markeren, maar het volledige leven omarmen. Een plek die recht doet aan het natuurlijke ritme van geboorte, groei, bloei, verval en hernieuwing – *de Circle of Life*. Een plek waar mensen kunnen gedenken, vieren, loslaten én opnieuw verbinden, te midden van de natuur.

Het toekomstgerichte gedenkpark is zo'n plek: geen statische begraafplaats, maar een levend landschap waarin elke levensfase een plek krijgt. Van geboorte tot dood, van individuele herinnering tot collectieve herdenking, van stilte tot viering.

Het Gedenkpark als Levend Landschap van de Circle of Life

Een plek waar leven en dood, herinnering en hoop, afscheid en nieuw begin samenkomen in een natuurlijk ritme. Een landschap waar wordt herinnerd, gevierd en dat verbindt met respect voor de aarde en alle levensfasen.

3.1 DE KERN VAN HET PARK: NATUUR EN LEVENSCYCLI

De natuur is geen decor, maar een drager van betekenis.

Bomen die geplant worden bij een geboorte, een vlindertuin voor transformatie, een bloemenweide voor gedeelde herinneringen – de omgeving groeit mee met de verhalen van de mensen die er komen.

Gedenken is meebewegen met de seizoenen.

Lente als symbool voor nieuw begin, zomer voor bloei, herfst voor loslaten, winter voor verstilling. Elk bezoek aan het park herinnert ons aan de vergankelijkheid én de veerkracht van het leven.

3.2 PRINCIPES VAN HET GEDENKPARK

Gedenken in de volle breedte van het leven

Niet alleen afscheid nemen van wie er niet meer zijn, maar ook het vieren van wie er zijn of net gekomen zijn. Geboortebomen, rituele plekken voor overgangen (zoals volwassen worden, trouwen, pensioen), en plekken van bezinning geven betekenis aan alle levensmomenten.

Een ecologisch en regeneratief landschap

Alles in het park is natuurlijk, circulair en duurzaam. Geen kunstmatige afscheiding van dood en leven, maar een ecosysteem waarin mensen, dieren, planten en herinnering in harmonie samenleven.

Verbinding door rituelen en natuurbeleving

Het park biedt ruimte voor stilte, maar ook voor zachte vieringen, seizoensgebonden rituelen, ceremonies, kunst of muziek. Het is een plek waar mensen zich verbinden met elkaar én met het grotere geheel.

Tijdloos maar veranderlijk

Graven kunnen tijdelijk zijn en overgaan in bomen of bloemen. Herinneringsplekken kunnen meebewegen met persoonlijke wensen. Digitale elementen kunnen verhalen bewaren, zonder de natuur te verstoren.

Toegankelijk en mensgericht

Het park is open voor iedereen: ongeacht religie, achtergrond of leeftijd. Het biedt ruimte voor verdriet, hoop, dankbaarheid en groei – zonder oordeel of vaste vorm.

3.3 TOEKOMSTBEELD: EEN LEVEND RITUEEL LANDSCHAP

Het gedenkpark van de toekomst is een levend ritueel landschap, waarin mensen de ruimte vinden om op hun eigen manier betekenis te geven aan het leven. Niet door vast te houden, maar door mee te bewegen met het natuurlijke ritme.

Het is een plek die je meerdere keren bezoekt. Niet alleen om te rouwen, maar ook om te vieren, te herdenken, te reflecteren of er gewoon te zijn. Een plek waar we als mens opnieuw leren leven met de dood en met het leven zelf.

Rosenburgh is een plek die in verbinding staat met het landschap, van verschillende kanten via wandelen paden, over bruggen te bereiken is en op die wijze integreert met de omliggende landschappen en functies.

4. INRICHTING: VERNIEUWDE BUITENRUIMTE

Gedenkpark Rosenburgh is ontworpen als een plek waar verleden, heden en toekomst samenkomen in rust en bezinning.

Het opgestelde schetsontwerp combineert een formele structuur met natuurlijke elementen, geïnspireerd op de barokke stijl van Daniel Marot. Strakke lanen en een centrale as vormen de ruggengraat van het terrein.

Binnen deze structuur ontvouwt zich een verstild landschap dat elk seizoen verandert. Water, beplanting en architectuur versterken de symboliek van leven en herinnering.

Rosenburgh biedt vanuit het schetsontwerp ruimte aan traditie én vernieuwing, en biedt mogelijkheid mee te groeien met veranderende behoeften.

4.1 VERLEDEN, HEDEN, TOEKOMST

Het schetsontwerp voor begraafplaats Rosenburgh brengt verleden en toekomst samen in een plek voor rust, herinnering en beleving. De heldere structuur van rechte lanen en een centrale rijloper vormt de structuurdrager van het terrein en verwijst naar de barokke stijl van Daniel Marot, die ooit het omliggende landgoed vormgaf. Binnen dit formele kader ontvouwt zich een natuurlijke, verstilde wereld, een bewust contrast dat het park zijn eigen karakteristieke uitstraling geeft.

4.2 TOEGANG

De monumentale aula en de toegangspoort zijn volledig geïntegreerd in het ontwerp. Hun strakke vormgeving sluit aan bij de formele lijnen van de lanenstructuur en vormt daarmee een krachtig begin- en rustpunt binnen het geheel. Juist door hun heldere architectuur ontstaat een belangrijk contrast met de omliggende, grotendeels natuurlijk ingerichte omgeving.

4.3 BUITENRUIMTE

Een meanderende waterpartij loopt als symbolische levensstroom door het park, soms zichtbaar, soms alleen hoorbaar. Deze stroom begeleidt de bezoeker en verbindt verschillende zones op subtiele wijze.

De beplanting bestaat uit een mix van bloemenrijke grasmengsels, kruidenrijke vegetatie, vaste planten en bomen, heesters en bosjes. Samen zorgen zij voor een landschap dat door de seizoenen heen verandert en waarin de cyclus van leven voelbaar is. Het park leeft, groeit en ademt, zowel in vorm als in betekenis.

4.4 FLEXIBEL EN TOEKOMSTGERICHT

Dit is een ontwerp dat succesvol wordt vanuit geduld en met een lange adem, waarbij flexibiliteit, respect voor het bestaande én ruimte voor toekomstige invulling zorgvuldig samenkomen. Het hoeft dus niet “klaar” te zijn om toch goed te werken. Het ontwerp is flexibel en toekomstgericht. Het kan in fases worden gerealiseerd, met ruimte voor tijdelijke invullingen en respect voor de omgeving.

Ook veranderende rituelen en nieuwe manieren van herdenken krijgen hier de ruimte. Rosenburg wordt zo een gedenkplek met wortels in het verleden en ogen op de toekomst.

Figuur 2 op pagina 24 toont het schetsontwerp dat ook in bijlage 1 bij dit ontwikkelplan is opgenomen.

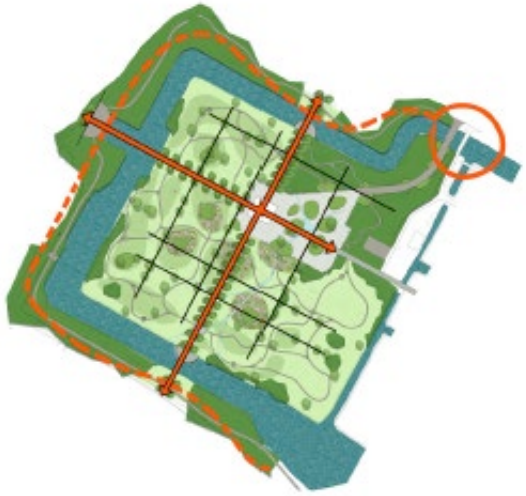

Figuur 2 Schetsontwerp gedenkpark Rosenburgh

4.5.1 DE VERDWENEN MAROT

Daniël Marot (1660–1752), architect van landgoed Rosenburgh

Hoewel de sporen van de oorspronkelijke aanleg grotendeels verdwenen zijn, leeft zijn invloed voort in het nieuwe ontwerp van gedenkpark Rosenburgh. Een formeel assenstelsel zorgt voor samenhang tussen natuur en architectuur, met de monumentale aula als centraal punt, op de plek waar vroeger waarschijnlijk het kasteel stond. Informele paden van halfverharding sluiten hier los op aan en bieden een zachte, natuurlijke beleving. Het omliggende water is doorgetrokken tot aan de entree, waardoor een slotgracht ontstaat. Alle bomen zijn in een raster geplant met de aanwezige bomenrijen als oorsprong. Een stille echo van het verleden die het terrein omsluit.

Figuur 3 Invloed van Daniël Marot in het schetsontwerp

4.5.2 EEN BOSRIJKE OMGEVING

Het bosrijke karakter van het perceel blijft behouden. Er komt meer zicht op de oevers van de oude slotgracht, met ruimte om deze natuurlijk in te richten. Ook is er ruimte voor uitzicht op het landschap, waardoor de ruimtelijke beleving sterker wordt. De natuurlijke sfeer blijft duidelijk aanwezig in het nieuwe ontwerp van het gedenkpark. Balans tussen behoud van groen en nieuwe natuurrijke elementen is een belangrijk onderdeel van dit ontwerp, waarin de natuur de hoofdrol speelt.

Figuur 4 Invloed van het huidige bosrijke karakter

4.5.3 GROENSTRUCTUREN

Vaste plantenborders zorgen voor een karakteristieke overgang van het bosrijke gebied naar het centrale plein en verder het gedenkpark in. Ze begeleiden de bezoeker op een natuurlijke manier door het landschap, verbinden de verschillende sferen met elkaar en zorgen voor een eigen identiteit. Zo ontstaat een samenhangend geheel waarin natuur en inrichting elkaar versterken.

Figuur 5 Plantenborders in het schetsontwerp

4.5.4 EEN OPEN KARAKTER

Door het bosplantsoen aan de binnenzijde van het perceel deels open te breken, krijgt het gedenkpark een vriendelijker, rustiger en opener karakter. De oude slotgracht komt weer in het zicht en wordt actief betrokken bij de indeling van het terrein. Het park opent zich, waardoor niet alleen het gedenkpark zelf, maar ook de omgeving eromheen beleefbaar wordt. Zo ontstaat een plek waarin openheid en beslotenheid elkaar afwisselen, met oog voor rust, ruimte en de omgeving.

Figuur 6 Open karakter naar omliggend gebied

4.5.5 HERINNERING

Het gedenkpark heeft een open structuur en een ruim centraal plein, maar biedt ook ruimte om je terug te trekken. Om stil te staan, te herdenken en even samen te zijn met de persoon of herinnering die je meebrengt. Op verschillende plekken wordt de ruimte gecreëerd om tot jezelf te komen. Tegelijk nodigt het park uit om zelf een plek te vinden die past bij dat moment. Zo ontstaat een landschap dat ruimte laat voor persoonlijke beleving en betekenis.

Figuur 7 Plekken om te herinneren en te gedenken

4.5.6 VERBONDENHEID

Een subtiele waterpartij stroomt door het park, zichtbaar gemaakt in de verharding van het centrale plein en verder geleid door de kruidenrijke vegetatie richting de slotgracht. Het water symboliseert het leven en de vergankelijkheid, een herinnering aan de voortdurende cyclus van herinneren en loslaten. Tegelijk brengt het water speelsheid en lichtheid, en nodigt het uit tot rust en geluksmomenten. Water laat het park leven, en verbindt verleden, heden en toekomst op een zachte, natuurlijke manier.

Figuur 8 Verbinding met water

5. AULA: ROL EN HERONTWIKKELING

De aula vormt een essentieel onderdeel van de gemeentelijke begraafplaats en vervult een belangrijke functie binnen het uitvaartproces. Het is de ruimte waar nabestaanden in een besloten en respectvolle setting afscheid kunnen nemen van hun dierbare, waar herinneringen worden gedeeld en waar ruimte is voor emotie, reflectie en gezamenlijk herdenken. De aula draagt daarmee bij aan het rouwverwerkingsproces en is een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening rondom overlijden.

In de huidige samenleving is sprake van toenemende behoefte aan persoonlijke en betekenisvolle afscheidsmomenten. De aula dient daarom niet alleen functioneel te zijn, maar ook te voldoen aan hedendaagse eisen op het gebied van sfeer, comfort, toegankelijkheid en techniek.

De aula is voor het laatst gerenoveerd in 2010. Deze renovatie was voornamelijk gericht op het interieur, waarbij de bouwkundige indeling van het gebouw – waaronder de garderobe, keuken en sanitaire voorzieningen – ongewijzigd is gebleven. Inmiddels voldoet de inrichting niet meer aan de hedendaagse eisen ten aanzien van uitstraling, comfort, techniek en multifunctionaliteit.

Er is tevens sprake van verouderde voorzieningen op het gebied van audiovisuele ondersteuning, klimaatbeheersing en gebruiksflexibiliteit. Ook de verbinding tussen binnenruimte en buitenruimte is beperkt, terwijl juist die relatie belangrijk is binnen de context van een gedenkpark waarin rust, natuur en beleving centraal staan.

5.1 BELEIDSMATIGE OPGAVE

In het kader van de transformatie van de begraafplaats naar een gedenkpark is het noodzakelijk om de aula opnieuw te positioneren als verbindende en dragende voorziening binnen dit geheel. Een herontwikkeling van de aula dient meerdere doelen.

Verbinding met de buitenruimte

Architectonische en functionele aanpassingen moeten de relatie tussen de aula en het omringende park versterken, zodat binnen- en buitenruimte op natuurlijke wijze in elkaar overvloeien.

Toekomstbestendige inrichting

De aula moet flexibel inzetbaar zijn voor zowel traditionele afscheidsdiensten als alternatieve en kleinschalige herdenkingsvormen, zoals herinneringsbijeenkomsten, lichtjesavonden of bezinningsmomenten.

Verbetering van sfeer en comfort

De aula moet uitnodigend, rustgevend en respectvol aanvoelen, met een warme en tijdloze inrichting die past bij verschillende culturele en levensbeschouwelijke uitvaartwensen.

Modernisering van voorzieningen

De technische infrastructuur (geluidsinstallatie, beeldschermen, verlichting) moet worden aangepast aan de eisen van deze tijd.

Toegankelijkheid en gebruiksgemak

Het gebouw moet optimaal toegankelijk zijn voor bezoekers van alle leeftijden en fysieke gesteldheden. Ondersteunende ruimten (toiletten, keuken, garderobe) dienen daarbij eveneens te worden gemoderniseerd.

5.2 RELATIE MET KOSTENDEKKENDHEID

Een goed functionerende, representatieve aula draagt bij aan de aantrekkelijkheid en gebruiksintensiteit van het gedenkpark. Hiermee wordt niet alleen de maatschappelijke waarde vergroot, maar ook het verdienvermogen van de gemeentelijke voorziening versterkt. Het aanbieden van hoogwaardige ruimtes voor afscheid en herdenken kan bijdragen aan een bredere doelgroep, hogere bezettingsgraad en een verbeterde exploitatie.

Investeren in de aula is daarmee een strategische keuze binnen de bredere doelstelling om de begraafplaats te transformeren tot een toekomstbestendig gedenkpark met een zo hoog mogelijke mate van kostendekkendheid.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de aula te vernieuwen. In een eerste verkenning is gekeken naar een drietal scenario's voor vernieuwing van de aula.

5.2.1 SCENARIO 1 - AANPASSEN VAN DE HUIDIGE AULA ZONDER UITBREIDING

In dit scenario wordt de huidige aula aangepast zonder dat er extern een aanbouw zal plaatsvinden. Er is in het verleden gekozen voor een bepaalde indeling van verschillende ruimten. Deze indeling wordt nu door de beheerders en gebruikers, te weten de uitvaartverzorgers en gebruikers, niet als optimaal ervaren. In dit scenario wordt gekeken naar aanpassing van de indeling en aanpassing van de aankleding (meubels, verlichting, raamdecoratie, woondecoratie e.d.). Een verbinding met de buitenruimte is hierbij niet mogelijk.

5.2.2 SCENARIO 2 - AANPASSEN VAN DE HUIDIGE AULA MET UITBREIDING

In dit scenario zijn er mogelijkheden om uitbouwen aan vierkanten te realiseren zodat er meer ruimte mogelijk is voor verschillende kamers. Denk hierbij aan een 24-uurs ruimte, een aparte ruimte voor de familie, opbergruimte voor de stoelen, een audio ruimte. Ook kan binnen dit scenario de verbinding met de buitenruimte worden gerealiseerd door andere inrichting waarbij de raampartijen hiervoor optimaal ingezet kunnen worden

Hierbij moet wel als kanttekening gemaakt worden dat het juridisch mogelijk moet zijn om een aanbouw te realiseren. De aula is een gemeentelijk monument en een aanbouw mag pas plaatsvinden als het aan een aantal voorwaarden voldoet.

5.2.3 SCENARIO 3 - SLOPEN VAN DE HUIDIGE AULA EN PLAATSEN VAN EEN NIEUWE AULA

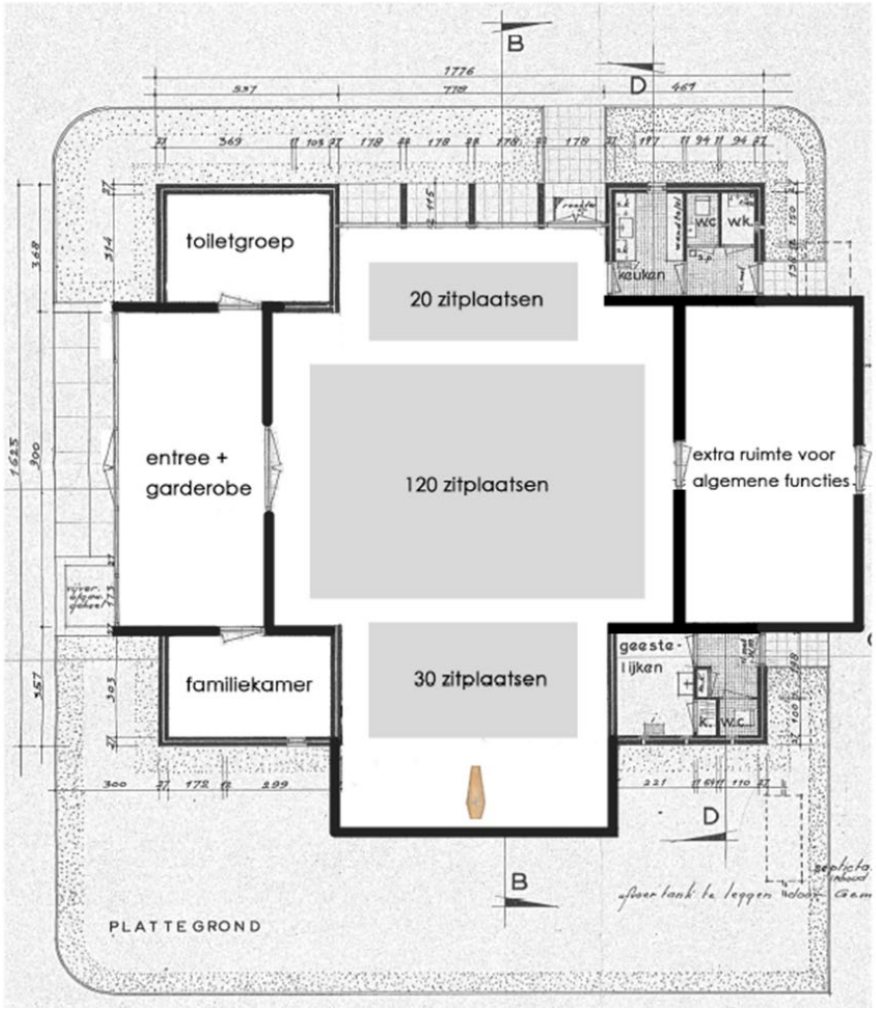
In dit scenario wordt de huidige aula gesloopt en wordt er een nieuwe aula geplaatst die voldoet aan de huidige wensen en eisen. En een aula die voldoet aan de toenemende vraag naar uitvaarten, ceremonies en andere bijeenkomsten. Doordat er nu een natuurbegraafplaats is gerealiseerd evenals een dierenbegraafplaats, zal de vraag naar gebruik van de aula toe gaan nemen. De huidige aula zal dan naar verwachting niet meer voldoen aan de vraag. De start van dit scenario is dat er allereerst een akkoord moet zijn vanuit het college voor de sloop van het gemeentelijk monument. Vervolgens zal er een omgevingsvergunning aangevraagd worden.

5.2.4 VOORKEUR SCENARIO

Vanuit de eerste verkenning heeft scenario 2 de voorkeur. Deze zou daarbij relatief snel gerealiseerd kunnen worden.

Een eerste impressie (zie figuur 9 en 10) laat zien dat hiermee voldaan wordt aan de wens beter aan te sluiten bij de behoefte van de gebruikers van de aula en tevens een goede verbinding met de buitenruimte mogelijk maakt.

Door het gebruik van de juiste materialen kan ook aan de buitenkant de verbinding met het natuurlijk karakter van het gedenkpark worden gemaakt.

Figuur 9 Plattegrond scenario 2

Figuur 10 Impressie buitenzijde scenario 2

6. PLAN VAN AANPAK: NAAR GEDENKPARK

Het herinrichten van de begraafplaats vraagt een zorgvuldig proces. Dit dient immers te gebeuren met inachtneming van graftermijnen. Daarom zal de transformatie van de begraafplaats naar een volwaardig gedenkpark minimaal 20 jaar in beslag nemen. In deze periode zullen zorgvuldig een aantal stappen doorlopen worden.

6.1 INVENTARISATIE VAN GRAFRECHTEN EN

De eerste stap in het herinrichtingsproces is een volledige en actuele inventarisatie van alle graven, waarbij per graf wordt vastgesteld:

- Of het om een graf voor bepaalde of onbepaalde tijd gaat;
- Wanneer de graftermijn is gestart en wanneer deze afloopt;
- Of er sprake is van verlengde of verlengbare rechten;
- Wie de rechthebbende is, en of deze nog te traceren is.

Deze inventarisatie vormt de basis voor verdere planvorming en maakt het mogelijk om te bepalen welke graven op korte of middellange termijn vrij zullen komen, en welke graven pas op langere termijn beschikbaar zijn voor hergebruik of ruiming. Dit is de basis om te komen tot fasegewijs realiseren van de herinrichting van het gedenkpark.

6.2 FASERING OP BASIS VAN LOOPTIJDEN

Op basis van de looptijden kan het terrein gefaseerd opnieuw worden ingericht, bijvoorbeeld:

- Actieve grafvakken (met lopende rechten): Deze blijven ongewijzigd en worden in de eerste fase uitgesloten van herontwikkeling.
- Grafvakken met verlopen rechten: Hier kan na het volgen van de wettelijke procedures (zoals het aanschrijven van rechthebbenden en het respecteren van de wettelijke termijnen) worden overgegaan tot bovengrondse en – waar nodig – ondergrondse ruiming.
- Vervallen of vergeten graven: Deze kunnen, mits de procedure zorgvuldig wordt gevolgd, worden opgenomen in een herinrichtingsplan.

Tegelijk zal bij de uitgifte van nieuwe graven rekening gehouden moeten worden met de fasering van herinrichting. Daarbij zullen zoveel mogelijk graven worden uitgegeven die passen binnen het nieuwe ontwerp. De looptijd voor de ontwikkeling van begraafplaats naar gedenkpark vindt plaats vanaf 2026 tot en met 2042. Om te voorkomen dat er altijd een bouwfase is en om de overlast te beperken worden de werkzaamheden in 4 fasen gepland en uitgevoerd en waar mogelijk gecombineerd met de realisatie van de bruggen en vlonders.

6.3 JURIDISCHE EN BELEIDSMATIGE BORGING

Voorafgaand aan de herinrichting moet onderzoek worden gedaan naar:

- De bepalingen in de beheer verordening of de verordening lijkbezorging;
- De ruimings- en verlengingsprocedures conform het Burgerlijk Wetboek;
- Beleidsregels rond omgang met verlopen graven en herinrichting;
- De afstemming met eventueel monumentenbeleid.

6.4 ZORGVULDIGE COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

Het is van groot belang om nabestaanden en de bredere gemeenschap tijdig, zorgvuldig en transparant te informeren over de plannen:

- Via brieven aan rechthebbenden;
- Informatiebijeenkomsten en/of inspraakprocedures;
- Duidelijke communicatie op de begraafplaats zelf (informatieborden, tijdslijnen).

Bij voorkeur wordt een sociaal ruimingsbeleid gehanteerd, met respijtregelingen of overgangstermijnen.

Jaar	Fasering herinrichting
2025-2026	Voorbereiding en realisatie beschoeiing Start voorbereidingen herinrichting fase 1
2027	Realisatie herinrichting fase 1 Voorbereiding en Realisatie nieuwe Loods Voorbereiding aanpak Aula
2028	Realisatie aanpak Aula
2030	Voorbereiding Brug en Vlonder 1
2031	Realisatie Brug en Vlonder 1 Start voorbereidingen herinrichting fase 2
2032	Voorbereiding Brug en Vlonder 2 Realisatie herinrichting fase 2
2033	Realisatie Brug en Vlonder 2
2034	Voorbereiding Brug en Vlonder 3
2035	Realisatie Brug en Vlonder 3
2036	Voorbereiding Brug en Vlonder 4 Start voorbereidingen herinrichting fase 3
2037	Realisatie Brug en Vlonder 4 Realisatie herinrichting fase 3
2041	Start voorbereidingen herinrichting fase 4
2042	Realisatie herinrichting fase 4

Tabel 2 Fasering herinrichtingen

7. SAMEN: NAAR EEN GEDENKPARK

Een gedenkpark biedt ruimte voor verbreding van functies met maatschappelijke én financiële waarde. Mensen laten wennen aan multifunctioneel gebruik van een gedenkpark vereist zorgvuldige communicatie, betrokkenheid en stapsgewijze introductie. Herdenken is immers emotioneel en gevoelig; elke uitbreiding van functie moet respectvol zijn en aansluiten bij de beleving van rust, herinnering en waardigheid.

7.2 BEGIN BIJ HET VERHAAL: BETEKENIS VÓÓR FUNCTIE

Communiceer de visie helder: leg uit waarom multifunctioneel gebruik waardevol is, vanuit behoud, duurzaamheid, persoonlijke rituelen en toekomstgericht beheer. Vertel het verhaal in termen van verdieping, verbinding en ruimte voor rouw. Vermijd woorden als ‘gebruik’ of ‘exploitatie’ en zet herdenking, natuur en bezinning centraal.

‘Het gedenkpark groeit mee met de wensen van inwoners. Het blijft een plek van rust, maar wordt óók een plek waar herinneren op verschillende manieren mogelijk is.’

7.2 FASEER DE INVOERING STAP VOOR STAP

Begin klein en veilig, met laagdrempelige functies zoals een stiltegebied, wandelpad, gedenkboom of rustbankje. Voeg daarna geleidelijk nieuwe elementen toe, zoals tijdelijke kunstwerken of een jaarlijkse herdenkingswandeling. Per fase is het belangrijk duidelijk te maken wat het doel is, zodat inwoners de ontwikkeling kunnen volgen en begrijpen.

7.3 GEEF RUIMTE AAN EMOTIES EN WEERSTAND

Respecteer de gevoeligheden rondom een plek van herinnering. Overweeg het inrichten van (tijdelijke) gescheiden zones die recht doen aan verschillende wensen en gevoelens. Ga actief in gesprek met nabestaanden, kerken, vrijwilligers en uitvaartondernemers, en neem hun zorgen en perspectieven serieus.

7.5 GEBRUIK SYMBOLIEK EN RITUELEN

Maak het vertrouwd door het introduceren van rituelen: een jaarlijks herdenkingsmoment, zoals een lichtjesavond of muziek bij zonsondergang, kan een verbindende betekenis geven. Laat bezoekers iets persoonlijks bijdragen, bijvoorbeeld een lint, kaars, steen of tekst. Gebruik natuurlijke elementen zoals bomen, water of bloemen als symbolische dragers van herinnering.

7.6 WERK MET DUIDELIJKE COMMUNICATIE & BEELDVORMING

Wees helder en visueel in de communicatie. Ontwikkel bijvoorbeeld een folder of website met rustige beelden, duidelijke uitleg en inspirerende voorbeelden. Geef duidelijk aan wat wel en niet mogelijk is in het park, zodat verwachtingen helder zijn. Denk aan een visuele kaart van het terrein, met aanduiding van zones en functies, die regelmatig wordt geüpdatet. Vermijd commerciële termen zoals ‘extra gebruik’ of ‘productiviteit’ en richt je op beleving en gedenkcultuur. *Voorbeeld: sfeerbeelden van mensen die wandelen, rusten of een bloem leggen – geen drukke of recreatieve beelden*

7.4 BETREK INWONERS EN NABESTAANDEN ACTIEF

Samen vormgeven versterkt het draagvlak. Organiseer een bewonersbijeenkomst of een wandeling door het toekomstige park. Laat mensen meedenken over nieuwe elementen, zoals een namenpad, herinneringsboom of banken. Stimuleer co-creatie, bijvoorbeeld door samen herdenkingsvormen te ontwikkelen die passen bij de identiteit van de wijk of het dorp. Werk ook met lokale kunstenaars of basisscholen aan een herdenkingsproject.

'We nodigen u uit om samen met ons vorm te geven aan een plek van troost én verbondenheid.'

7.7 CONCLUSIE

Het wennen aan multifunctioneel gebruik van een gedenkpark vraagt om zorgvuldige vernieuwing, een stapsgewijze invoering en actieve betrokkenheid van inwoners en nabestaanden. Vertrouwen groeit wanneer mensen zich gehoord voelen en ervaren dat ruimte voor herinnering en rust behouden blijft. Door het verhaal goed te vertellen en stapsgewijs te laten ervaren, ontwikkelt het draagvlak zich vanzelf.

8. PROGNOSE

In de komende jaren verandert de uitvaartsector onder invloed van demografische ontwikkelingen, maatschappelijke trends en veranderende voorkeuren van nabestaanden. Gemeenten en uitvaartondernemingen staan voor de uitdaging om in te spelen op een stijgend aantal sterfgevallen, toenemende diversiteit in uitvaartwensen en de groeiende behoefte aan duurzame en betekenisvolle vormen van afscheid.

In deze notitie schetsen we de belangrijkste ontwikkelingen en trends op het gebied van sterfte, begraven, cremeren en natuurbegraven, met speciale aandacht voor de situatie en kansen in Voorschoten. Ook wordt gekeken naar de toekomst van uitvaartinfrastructuur en aanvullende functies binnen het gedenkparkconcept.

8.1 VERWACHTE STERFTEONTWIKKELING

Voor de komende jaren wordt op basis van landelijke en regionale prognoses een gestage toename in het aantal overlijdens verwacht. In 2024 overleden in Nederland 171.945 personen. De verwachting is dat dit aantal jaarlijks met circa 1–1,5% zal stijgen, mede als gevolg van de vergrijzing (bron: CBS/Actuarieel Genootschap).

Hoewel het aantal traditionele begrafenissen de afgelopen decennia afnam, zal het absolute aantal naar verwachting gelijk blijven of licht toenemen, gezien de stijgende sterftecijfers. Voor de gemeente Voorschoten wordt uitgegaan van een structurele toename van het aantal traditionele begrafenissen met gemiddeld 1% per jaar (bron: CBS).

8.2 ONTWIKKELINGEN ROND CREMEREN

Het aantal crematies is landelijk sterk toegenomen, maar deze groei lijkt te stagneren. In 2024 werd 67,85% van de overledenen gecremeerd (116.670 van de 171.945). Verdere stijging van dit percentage lijkt beperkt. Daarmee stabiliseert de rol van crematie in de uitvaartsector, al blijft het een dominante keuze.

8.3 TOENEMENDE VRAAG NAAR NATUURBEGRAVEN NAAST TRADITIONEEL BEGRAVEN

Een duidelijk opkomende trend is natuurbegraven. In 2016 werden in Nederland 617 personen op een natuurbegraafplaats begraven; in 2024 is dit aantal gestegen naar 3.504. Deze groei laat een aanhoudende stijging zien, mede gevoed door maatschappelijke trends rond duurzaamheid, zingeving en de behoefte aan een natuurlijke omgeving voor afscheid en herdenken.

Tegelijkertijd leidt deze groei tot knelpunten. Door ruimtegebrek bij bestaande natuurbegraafplaatsen kan niet altijd aan de toenemende vraag worden voldaan. Dit biedt kansen voor bestaande begraafplaatsen om (deels) te migreren naar een zogenoemd ‘gedenkpark-concept’, een parkachtig terrein met natuurlijke graven, waarin natuurbeleving, rust en rouwverwerking centraal staan.

8.4 DIERBEGRAVEN

De emotionele band tussen mens en huisdier is de afgelopen decennia sterk toegenomen. Steeds meer inwoners ervaren hun huisdier als volwaardig gezinslid. In lijn daarmee groeit de behoefte aan een waardige, persoonlijke vorm van afscheid en herdenking. Dit uit zich onder meer in een toenemende vraag naar het begraven van huisdieren op of nabij traditionele begraafplaatsen of in combinatie met een toekomstige eigen rustplaats. De afgelopen periode zijn al een aantal dieren begraven op de daarvoor ingerichte locaties op Rosenburgh. De vraag is bescheiden, maar groeiend – vooral in stedelijke gebieden. Met het opnieuw inrichten van het gedenkpark verwachten we dat het dierbegraven niet significant zal toenemen maar stabiel blijft.

8.5 REGIONALE POSITIONERING EN BELEVINGSWAARDE

In de ruime omgeving van Voorschoten zijn momenteel geen natuurbegraafplaatsen gevestigd. Landelijk zijn er circa 38 natuurbegraafplaatsen, ieder met een eigen karakter (bos, hei en/of open veld). Voor Voorschoten ligt hier een kans om regionaal een unieke positie in te nemen, zeker wanneer dit wordt ondersteund door een gerichte communicatiestrategie gericht op beleving, duurzaamheid en rust.

Bekendheid en beleving zullen bepalend zijn voor de afzet van natuurlijke graven. Naar verwachting is de reservering van ca. 30 natuurlijke graven per jaar haalbaar en continueerbaar. Deze graven kunnen vooraf worden gereserveerd, waarbij ook financiële reserveringen mogelijk zijn voor de nabestaanden. Tevens is het de verwachting dat het aantal begravingen per jaar zal toenemen door de voorgenomen investeringen en de lokale en regionale interesse in natuurbegraven. Deze extra begravingen hebben een positieve invloed op de exploitatie van het gedenkpark.

Jaartal	Prognose begravingen
2025	73
2026	77
2027	82
2028	85
2029	89
2030	95
2031	97
2032	101
2033	107
2034	108
2035	108

Tabel 3 Prognose begravingen

8.6 UITVAARTINFRASTRUCTUUR EN FACILITEITEN

Een belangrijke randvoorwaarde voor het succesvol aanbieden van natuurlijke graven is de aanpassing van de bestaande aula. Uitvaartondernemers geven aan dat efficiëntie en beleving cruciaal zijn: ‘alles op één locatie op de dag van de uitvaart, zonder verplaatsingen’. Een multifunctionele ruimte, die geschikt is voor zowel traditionele als natuurbegravingen én bestemmingen, verhoogt de aantrekkelijkheid van Voorschoten als uitvaartlocatie.

De combinatie met technisch cremeren, gevolgd door een natuurlijke bestemming, biedt aanvullende mogelijkheden binnen het gedenkpark-concept.

8.7 PROGNOSE UITBREIDING GEDENKPARK MET ANDERE VORMEN

Een realistische uitbouw over 5–10 jaar kan naast de toename van inkomsten door extra reserveringen en extra begravingen leiden tot een structurele jaarlijkse meeropbrengst van € 10.000 – € 50.000, te verkrijgen uit extra huur opbrengt aula, uitgeven herdenkingsbomen, e.d. , afhankelijk van schaal, positionering van het gedenkpark in de regio en draagvlak binnen de samenleving.

Deze inkomsten dragen bij aan een duurzaam beheer van de begraafplaats, meer publiekswaarde en een bredere maatschappelijke functie. Vanwege de mogelijke gevoeligheid om dit verder te implementeren is het van belang dat er zorgvuldige communicatie en participatie plaats vindt.

Jaartal	Prognose reserveringen natuurgraven	Prognose aantal begravingen natuurgraven
2025	25	2
2026	25	5
2027	26	10
2028	26	12
2029	26	15
2030	26	20
2031	27	22
2032	27	25
2033	27	30
2034	27	30
2035	28	30

Tabel 4 Prognose natuurbegraven

9. INVESTERING

De investeringen die aan de hand van dit ontwikkelplan gedaan kunnen worden in de komende ca. 20 jaar dragen bij aan een aantrekkelijker gedenkpark voor Voorschoten en de regio, dragen bij aan de toename van het aantal reserveringen en begravingen op het gedenkpark, bieden kansen om dienstverlening uit te breiden en meer vormen van herdenken ruimte te geven. Hiermee wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van de kostendekkendheid van de begraafplaats.

9.1 BENODIGDE KOSTEN REALISATIE

De looptijd voor de ontwikkeling van begraafplaats naar gedenkpark vindt plaats vanaf 2026 tot en met 2042. Om te voorkomen dat er altijd een bouwfase is en om overlast te beperken voeren we de werkzaamheden in 4 fasen uit en combineren we dat met de realisatie van de bruggen en vlonders.

Basis van bedragen uit tabel 5 en tabel 6 is een geprognotiseerde realisatiesom (prijspeil 2025). Door de verschillende faseringen is een indexatie van deze bedragen jaarlijks benodigd. Deze zijn in getoonde bedragen meegenomen. Niet meegenomen zijn prijsstijgingen i.v.m. stijgende materieel- en materiaalkosten.

In tabel 7 op pagina 53 is de Investeringsbehoefte uitgezet over de periode van 2025 – 2042. Deze sluit aan op de eerder getoonde fasering in hoofdstuk 6 van dit document.

9.2 VERDELING KAPITAALLASTEN

De gefaseerde uitvoering van genoemde investering zorgt voor een wisselend beeld in de hoogte van de kapitaallasten die deze investeringen met zich meebrengen (tabel 8).

Deze investeringen en kapitaallasten zijn te koppelen aan het product park en bijbehorende assets en aan de asset vastgoed. Dekking van deze kosten zal daarom gezocht worden binnen de budgetten die gekoppeld zijn aan deze assets.

Investeringsbedragen	Totaal per onderdeel
Aula begraafplaats Rosenburgh	€ 1.200.000,-
Loods/werkplekken begraafplaats Rosenburgh	€ 800.000,-
Beschoeiing	€ 680.000,-
Brug & vlonder 1	€ 80.039,-
Brug & vlonder 2	€ 692.565,-
Brug & vlonder 3	€ 187.270,-
Brug & vlonder 4	€ 770.905,-
Gedenkpark onderdeel 1	€ 383.513,-
Gedenkpark onderdeel 2	€ 583.253,-
Gedenkpark onderdeel 3	€ 709.616,-
Gedenkpark onderdeel 4	€ 1.036.028,-
Totaal per jaar	**€ 7.123.191,-**

Tabel 5 Investeringsbedragen per onderdeel

Prognose groei inkomsten 2025-2040	Jaarlijkse Inkomsten
2025	€ 282.298,-
2030	€ 422.239,-
2035	€ 578.152,-
2040	€ 737.513,-

Tabel 6 Prognose toename inkomsten 2025-2040

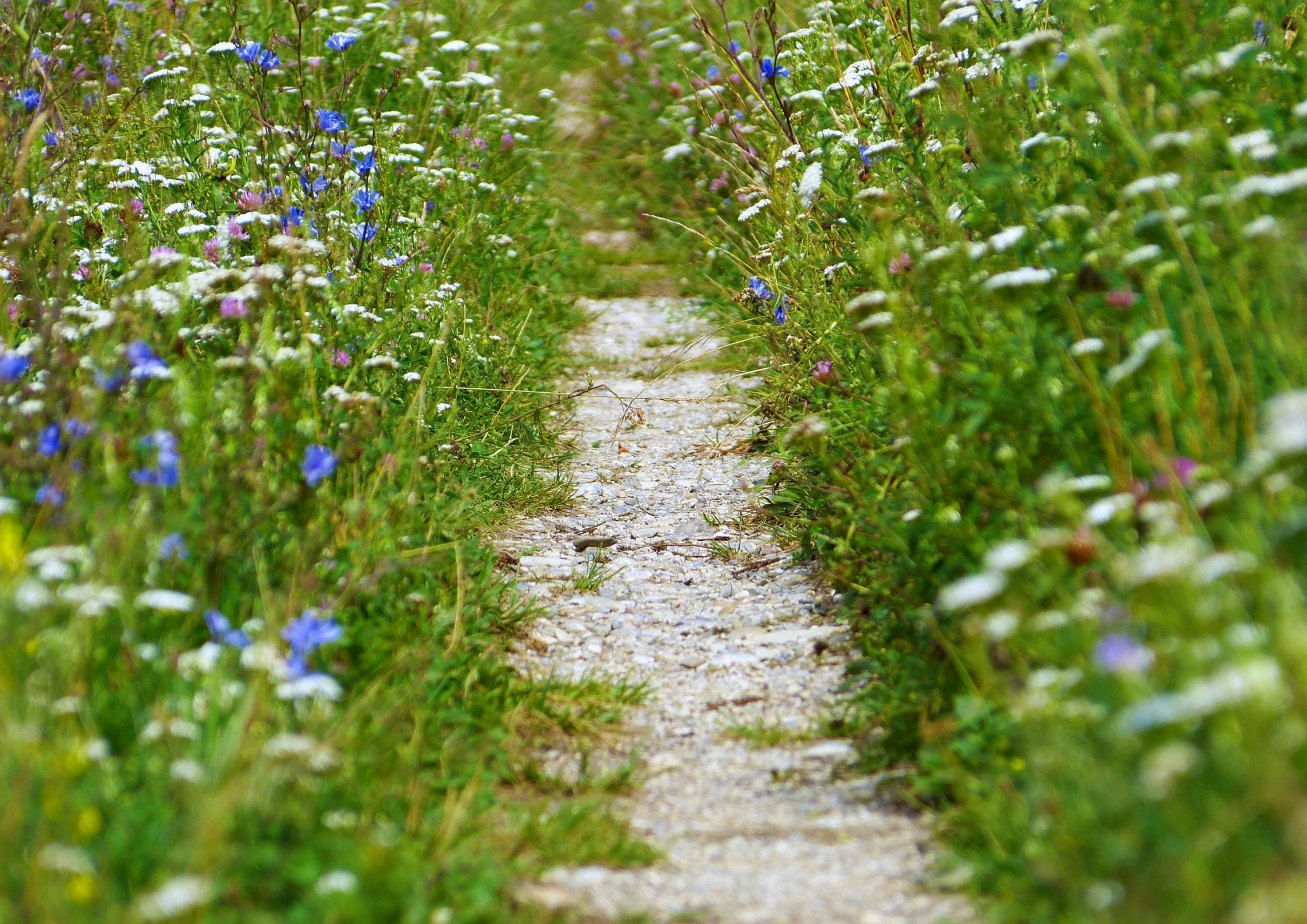
Investeringsbedragen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Aula Begraafplaats Rosenburgh			€ 200.000,-	€ 1.000.000,-					
Loods / werkplekken Begraafplaats Rosenburgh			€ 800.000,-						
Beschoeiing	€ 80.000,-	€ 600.000,-							
Brug & Vlonder 1						€ 9.416,-	€ 70.623,-		
Brug & Vlonder 2								€ 81.478,-	€ 611.087,-
Brug & Vlonder 3									
Brug & Vlonder 4									
Gedenkpark onderdeel 1		€ 45.119,-	€ 338.394,-						
Gedenkpark onderdeel 2							€ 68.618,-	€ 514.635,-	
Gedenkpark onderdeel 3									
Gedenkpark onderdeel 4									
Totaal per jaar	**€ 80.000,-**	**€ 645.119,-**	**€ 1.338.394,-**	**€ 1.000.000,-**		**€ 9.416,-**	**€ 139.241,-**	**€ 596.113,-**	**€ 611.087,-**

Investeringsbedragen	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042
Aula Begraafplaats Rosenburgh									
Loods / werkplekken Begraafplaats Rosenburgh									
Beschoeiing									
Brug & Vlonder 1									
Brug & Vlonder 2									
Brug & Vlonder 3	€ 22.032,-	€ 165.238,-							
Brug & Vlonder 4			€ 90.695,-	€ 680.211,-					
Gedenkpark onderdeel 1									
Gedenkpark onderdeel 2									
Gedenkpark onderdeel 3			€ 83.438,-	€ 626.132,-					
Gedenkpark onderdeel 4								€ 121.886,-	€ 914.143,-
Totaal per jaar	**€ 22.032,-**	**€ 165.238,-**	**€ 174.179,-**	**€ 1.306.343,-**				**€ 121.886,-**	**€ 914.143,-**

Tabel 7 Investeringsbehoefte 2025-2042

Kapitaallasten per jaar voor alle geplande investeringen	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
	€ 400,-	€ 3.626,-	€ 27.318,-	€ 61.820,-	€ 109.587,-	€ 109.162,-	€ 109.385,-	€ 113.893,-	€ 131.047,-
	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041	2042
	€ 147.916,-	€ 148.099,-	€ 153.010,-	€ 158.876,-	€ 195.223,-	€ 194.372,-	€ 193.521,-	€ 193.280,-	€ 196.999,-

Tabel 8 Kapitaallasten 2025-2042

BIJLAGEN

BIJLAGE 1 SCHETSONTWERP PARK ROSENBURGH